

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG HATÁROZATA A MOL NYRT-NEK NYÚJTOTT ÁLLAMI TÁMOGATÁS ÜGYÉBEN

GYÜRKÉS ANITA

I. Bevezetés

Az Európai Bizottság (továbbiakban Bizottság) a 2010. június 9-én kelt C(2010)3553. végleges számú határozatával¹ (továbbiakban Határozat) a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (továbbiakban MOL) és a Magyar Állam között kötött szerződés és a Bányászatról 1993. évi XLVIII. törvény (továbbiakban Bányatörvény) módosításának együtthatasát a belső piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak nyilvánította, és elrendelte kamatos kamattal történő visszatéríttetését.

A cikk célja az intézkedés és a Határozat bemutatása.

II. Az intézkedés leírása

1. A bányatörvény

A szénhidrogének bányászati tevékenységét Magyarországon a Bányatörvény szabályozza. A magyar jog szerint az ásványi nyersanyagok állami tulajdonban vannak,² a Bányatörvény 20. § (1) bekezdése alapján

¹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/ii/doc/C-1-2009-WLWL-en-09.06.2010.pdf a határozat a Hivatalos Lapban még nem került közzétételre.

² A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 172.§ a).

kitermelésük után az államot az ásványi nyersanyag megszerzéséért fizetett ellenérték (bányajáradék) illeti meg, melynek mértéke a kitermelt mennyiség értékének bizonyos százaléka. A bányatörvény szerint kétféle rezsim keretében lehet szénhidrogéneket bányászni, egyrészt koncesszió, másrészt engedély alapján. A *zárt területek*³ esetében az illetékes miniszter nyílt pályázati eljárást ír ki a kitermelésre, és koncessziós szerződést köt az eljárás győztesével, melyben rögzíti a bányajáradék összegét is. Minden zárt területnek nem minősített területen (*nyílt terület*) a bányafelügyelet engedélye alapján folytatható kitermelés. A bányajáradékot a nyílt területekre vonatkozóan a Bányatörvény határozza meg⁴, annak mértéke 2005 decembere és 2008 januárja között az 1998. január 1-jét követően termelésbe állított mezőkre vonatkozóan 12%, az azt megelőzően termelésbe állított mezőkre pedig a $J = \frac{P-A \times k}{P} \times 100$ ⁵ képlet alapján számolandó ki, de legalább 12%. A MOL az engedélyezési rendszer alapján végzi szénhidrogén kitermelési tevékenységét.

Mindkét rezsimre alkalmazandó közös szabály, hogy a bányavállalkozónak a bányászati jog megszerzésétől számított 5 éven belül meg kell kezdenie a kitermelést, különben bányászati jogát törlik. A bányatörvény 26/A. § (5) bekezdése értelmében azonban a bányavállalkozó egy alkalommal kérheti az engedély 5 évvel történő meghosszabbítását, amiről az illetékes miniszter és a bányavállalkozó szerződést kötnek. A meghosszabbítás ellenében díj fizetendő, mely három elemből tevődik össze:

- A meghosszabbítandó mezőkre vonatkozóan térítési díjat kell fizetni, addig az időpontig bezárólag, míg a termelést meg nem kezdik. A díj mértéke maximum a törvényi bányajáradék mértékének 1,2-szerese, a díjat az ásványvagyon feltételezett mennyi-

³ A Bányatörvény 9. §-a alapján azon meghatározott területek, amelyeken a földtani adatok alapján ásványi nyersanyag bányászata, illetve geotermikus energia kinyerése energetikai célra kedvezőnek ígérkezik.

⁴ Lásd a Bányatörvény 20. § (3) bekezdését.

⁵ A képletben: P: az 1996. novemberben kötött hosszú távú importszerződés alapján a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény szerinti közüzemi nagykereskedő, illetve jogutódja által vásárolt földgázszámlával igazolt, tárgyévét megelőző éves átlagára, A: a hazai kitermelésű földgáz elismert értéke 2003-ban, k: korrekciós tényező, melynek értéke 2003-ban 1, és az ezt követő években évenként 0,24-gyel növekszik.

sége alapján határozzák meg.

- Amennyiben a meghosszabbítási kérelem kettőnél több mezőt érint, a fenti megnövelt bányajáradékot kell alkalmazni a bányavállalkozó valamennyi telkére.
- Amennyiben a meghosszabbítás ötnél több mezőt érint, a fentiek felül, legfeljebb a megnövelt bányajáradék alapján fizetendő összeg 20%-ának megfelelő mértékben egyszeri térítési díj fizetése is megállapítható.

2. A bányászati jog meghosszabbításáról szóló szerződés

A MOL 2005. szeptember 19-én 12 mezőjére vonatkozóan kérelmezte a bányászati jogának meghosszabbítását. Az ezt engedélyező szerződést 2005. december 22-én írta alá az illetékes miniszter és a MOL. A szerződés szerint a meghosszabbításért a MOL-nak az érintett 12 mezőre vonatkozóan az alábbi táblázat szerinti megnövelt bányajáradékot kell megfizetnie.

a meghosszabbítás 1. éve	hatályos bányajáradék x 1,05
a meghosszabbítás 2. éve	hatályos bányajáradék x 1,038
a meghosszabbítás 3. éve	hatályos bányajáradék x 1,025
a meghosszabbítás 4–15. éve	hatályos bányajáradék x 1,02

Mivel a bányászati jog meghosszabbítása kettőnél több bányatelket érintett, a szerződés a megnövelt összegű bányajáradékot kiterjesztette a MOL valamennyi engedélyezési rendszer hatálya alá tartozó mezőjére. A felek megállapodtak, hogy a fentiek alapján rögzített bányajáradék a bányatörvény változásaitól függetlenül 15 évre, azaz 2020-ig irányadó a MOL bányatelkeire vonatkozóan. Mivel a bányászati jog meghosszabbítása ötnél több telket érintett, a szerződés 20 Mrd Ft egyszeri térítési díj megfizetését is elrendelte. A fentiekén kívül a szerződés rögzítette, hogy az kizárólag a felek közös megegyezésével módosítható, kivéve

azt az esetet, ha a MOL tulajdonosi szerkezetében a részvények legalább 25%-át érintő változás történik.

3. A bányatörvény módosítása

A bányatörvény 2008. január 8-án hatályba lépett módosítása⁶ a szénhidrogének egyes kategóriái esetében jelentősen megemelte a bányajáradékot. A módosítás alapján a bányajáradék mértékét a bányatelek termelésbe állításának ideje, a kitermelt szénhidrogén mennyisége és a kőolaj aktuális ára határozta meg. Ezen tényezők alapján

- az 1998. január 1-jét megelőzően termelésbe állított mezők esetében a bányajáradék mértékét a „J” tényező határozza meg, melynek minimális mértéke 30%,
- az 1998. január 1. és 2008. január 1. között termelésbe állított mezőkre vonatkozóan a bányajáradék mértéke 30%,
- a 2008. január 1-jét követően termelésbe állított mezőkre vonatkozóan a bányajáradék mértéke
 - a 300 millió m³ földgáz, illetve 50 kt kőolaj esetén 12%,
 - 300 millió és 500 millió m³ földgáz, illetve 50 és 200 kt kőolaj esetében 20%,
 - ezen értékek felett 30%.

A fentiek alapján meghatározott bányajáradék mértékekre a kőolaj világpiaci árától függő ún. Brent-felárral (+3%, ha a kőolaj világpiaci ára meghaladja 80 USD/bbl árt, +6%, ha a 90 USD/bbl árat) növelendő.

A Bányatörvény fentiekben ismertetett módosítása 2009. január 23-ig volt hatályban, azt követően az 1998. január 1. és 2008. január 1. között termelésbe állított mezőkre vonatkozóan a Brent-felár fenntartása mellett újra 12%-ra csökkent a bányajáradék mértéke.⁷ Az egyéb típusú mezők után fizetendő bányajáradék mértékére a módosítás nem volt hatással.

A bizottsági eljárás

⁶ Lásd a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény módosításáról szóló 2007. évi CXXXIII. törvényt.

⁷ Lásd a 2008. évi LXXXI. törvény 235. §-át.

2007. november 14-én panasz érkezett a Bizottsághoz a Magyarország által a MOL-nak nyújtott állítólagos állami támogatás ügyében. A panasz szerint az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (továbbiakban EUMSZ) 107. cikk (1) bekezdése hatálya alá tartozó állami támogatást a MOL és Magyar Állam között létrejött megállapodása jelenti, amely lehetővé teszi, hogy a MOL mentességet kapjon a bányatörvény módosításából következő bányajáradék emelés alól. A panasz alapján a Bizottság 2008. január 24-én és 2008. június 18-án információkat kért a magyar hatóságoktól, melyekre 2008. március 25-én, illetve 2008. szeptember 9-én kapott választ.

Mivel a továbbított információk alapján a Bizottság nem tudta kizárni az intézkedés állami támogatásnak minősülést, illetve nem tudta azt az uniós joggal összeegyeztethető állami támogatásnak minősíteni, 2009. január 13-án az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást indított⁸.

Az eljárást megindító határozatában a Bizottság abból a feltételezésből indult ki, hogy az állam és a MOL között kötött, bizonyos bányatelkeken való kitermelés megkezdésének lehetőségét meghosszabbító szerződés lehetővé teszi a MOL számára, hogy mentesüljön a jövőbeli bányajáradék emelések alól. Ez a szerződés és a bányatörvény 2008. január 8-án hatályba lépett módosítása együttesen tették lehetővé az állami támogatás nyújtását a MOL részére, ezért a Bizottság véleménye szerint együttesen vizsgálandóak. A Bizottság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a bányajáradék-emelés alóli mentesülés a többi, engedélyezési rendszer hatálya alá tartozó versenytársával szemben gazdasági előnyben részesítette a MOL-t, ami az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése alapján olyan állami támogatásnak minősül, amelynek az uniós joggal való összeegyeztethetőségének megállapítására nincs megfelelő jogalap.

Az eljárást megindító határozatra Magyarország 2009. április 8-án, illetve az Unió Hivatalos Lapjában történt megjelenést követően a MOL és a Magyar Bányászati Szövetség 2009. április 27-én tett észrevételt. A Bizottság két ízben további információkat kért a magyar hatóságoktól, melyek továbbításra kerültek.

Ezt követően – mivel a rendelkezésére bocsátott adatok véleménye szerint nem támasztották azt alá, hogy az intézkedés nem minősül az

⁸ HL C 74., 2009. 03. 28. 63. o.

EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak – a Bizottság 2010. június 9-én C(2010)3553. végleges számú határozatával lezárta a hivatalos vizsgálati eljárást. Határozatában megállapította, hogy a vizsgált intézkedés az uniós joggal összeegyeztethetetlen állami támogatást valósít meg, melyet az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes bejelentési kötelezettség és „stand still” klauzula megsértése miatt kamatos kamattal növelten vissza kell téríttetni.

IV. Magyarország álláspontja

A magyar hatóságok álláspontja szerint a Bizottság által vitatott intézkedés nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak, mivel az nem szelektív, illetve nem jelent gazdasági előnyt egy adott vállalkozásnak.

1. Szelektivitás

A MOL és az állam között kötött bányatelek-meghosszabbítási szerződés megkötésének lehetősége, illetve a tartalmára vonatkozó szabályozási rendszer a bányászati szabályozás általános logikájából következik, az nem biztosít kedvezőbb elbánást a MOL részére, így az nem tekinthető szelektív intézkedésnek.

A Bányatörvény szabályozása alapján a bányászati tevékenység végzése két fő szabályozási rendszer, a koncessziós, illetve az engedélyezési rendszer alapján lehetséges. E két rendszer döntően a bányászati jog megszerzésének módjában, illetve ehhez kapcsolódóan a bányajáradék meghatározásának módjában tér el.⁹ A bányatörvény szabályozási koncepciója szerint az összes bányászati szempontból értékesnek ítélt terület zárt területnek minősül, és a koncessziós eljárás hatálya alá

⁹ A zárt területekre vonatkozó koncessziós rendszerben a meghirdetett bányatelekre vonatkozó bányászati jogot versenyben lehet elnyerni, a verseny győztesével kötött egyedi megállapodás rendezi a bányajáradék mértékét. A nyílt területekre vonatkozó engedélyezési rendszerben is általában nyilvánosan kerül meghirdetésre a bányatelek, de a bányahatóság ebben az esetben köteles a jogszabályi feltételeket teljesítő kérelmezőnek automatikusan kutatási jogot adni, a bányajáradék mértékét pedig a bányatörvény 20. § (3) bekezdése rendezi.

tarozik. Az ásványvagyon hasznosításából származó bevételek maximalizálása érdekében azonban nem volt célszerű kizárni a nyílt területek – eltérő feltételekkel történő – hasznosítását sem. A kutatási és termelési technológiák fejlődése azonban azt eredményezte, hogy az egyes terület bányászati szempontból értékes, illetve értéktelen kategóriába sorolása relatívvá vált, és a két terület szabályozását célszerű volt közelíteni egymáshoz. Ezen közelítés eredménye volt a bányajáradék mértékének differenciáltabb (kitermelési volumenhez, minőséghez és az érvényes világszintű árhoz kötött) meghatározása. A változások az engedélyezési rendszerre vonatkozó szabályozást egyértelműen a koncessziós rendszer szabályozásához hozták közelebb. Szintén ennek a következménye a kvázikoncessziós megoldást jelentő bányatelek-meghosszabbítási szerződés¹⁰ lehetőségének bevezetése is, amely mind a koncessziós, mind az engedélyes rendszer keretében termelő bányavállalkozók számára nyitva áll. A magyar hatóságok hangsúlyozták, hogy a bányatelek-meghosszabbítási szerződés megkötésének keretfeltételeit a bányatörvény szabályozza, annak keretei között azonban a szerződést kötők üzleti érdekeiknek megfelelően, egyedileg határozhatják meg a fizetendő díjakat.

A fentiek alapján tehát a bányatelek-meghosszabbítási szerződés az érintett telkek vonatkozásában a koncesszióval gyakorlatilag azonos szabályozási alapokra helyezi a további bányászati tevékenység végzését. A koncessziós szabályozási rendszer pedig a bányavállalkozó minden, az állam felé teljesítendő fizetési kötelezettségét a szerződésben előre rögzíti,¹¹ így az állam azt a későbbiekben egyoldalúan nem módosíthatja. A bányatörvény rendszeréből adódóan – azaz, hogy a bányászati jog megszerzését és bányajáradék meghatározását kivéve a koncessziós és az engedélyezési rendszer azonos módon szabályozott – ezen jogos elvárás, illetve szerzett jog alkalmazandó az engedélyezési rendszerben termelő bányavállalkozókra is. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a bányatörvény 2008 januárjában hatályba lépett módosítása egyetlen már kutató, vagy termelő bányavállalkozó esetében sem állapított meg

¹⁰ Lásd Bányatörvény 26/A. § (5) bekezdés.

¹¹ (2) A pályázati kiírásnak, a koncesszióról szóló 1991. évi XVI. törvényben meghatározottakon túlmenően, tartalmaznia kell:

f) a koncesszió elnyerése esetén az e törvény alapján teljesítendő fizetési kötelezettségeket: bányajáradék, egyéb koncesszióköteles tevékenység esetén fizetendő díj.

a korábbinál magasabb bányajáradék mértéket. Tekintetbe véve, hogy mind a koncessziós, mind az engedélyezési rendszer elismeri a bányavállalkozók jogos elvárásait, illetve szerzett jogait, Magyarország véleménye szerint egyértelműen adódik a bányatörvény rendszeréből, hogy ezen elv érvényes a bányatelek-meghosszabbítási szerződésre is, azaz a szerződés időtartamára rögzített bányajáradék mértékét egy esetleges törvénymódosítás nem befolyásolja.

Mivel a bányatelek-meghosszabbítási szerződésre vonatkozó szabályok azonosak mind a koncessziós, mind az engedélyezési rendszer keretében termelő vállalkozások esetében, és a bányajáradék szerződés által rögzített mértéke minden egyes szerződés esetében alkalmazandó a Bizottság által vizsgált intézkedés a magyar hatóságok álláspontja szerint a bányatörvény szerves része, azaz nem nyújtott szelektív előnyt a MOL részére.

2. Gazdasági előny

Magyarország hangsúlyozta, hogy a bányajáradék nem egyfajta adó, hanem az állam tulajdonában álló ásványvagyon bányavállalkozó tulajdonába történő átkerülésének ára. Ebből kifolyólag mértékének megállapításakor az állam nem közhatalmi szerepkörében jár el, hanem piaci szereplőként. Kiemelte továbbá, hogy a bányatelek meghosszabbításáért fizetendő díjak nem az állam kitermelés megkezdésének csúszása miatti bevételkiesésének ellentételezésére szolgálnak, hanem többletbevételnek tekintendők, melyek ellenében az állam lemond a bányatelek újraértékesítéséről. Éppen ezért a meghatározásukra vonatkozó tárgyalások során a profitmaximalizálás mellett az állam mérlegeli az esetleges újraértékesítés miatt bekövetkező bevételkiesés mértékét is.

Magyarország kifejtette továbbá, hogy a jogos elvárások, illetve szerzett jogok védelme elvének érvényesülése miatt a Bizottság által vizsgált törvénymódosítás következtében egyetlen piaci szereplő sem fizetett magasabb bányajáradékot, mint a MOL, ezért az intézkedés nem jelentett számára gazdasági előnyt. A magyar hatóságok hangsúlyozták továbbá, hogy nem csak versenytársaival szemben, de magához a bányatörvényben szereplő hipotetikus rendszerhez képest sem került előnyösebb helyzetbe a MOL, mivel a meghosszabbításért fizetett összes térítést figyelembe véve, jelenértéken 8 883 millió Ft-tal több bányá-

járadékot fizetett, mint a bányatörvény hatálya alatt kellett volna¹². A fentiek alapján Magyarország álláspontja szerint a bányatelek-meghosszabbítási szerződés és a törvénymódosítás együtthatása nem jelentett gazdasági előnyt a MOL-nak.

V. Az érdekelt felek észrevételei

Az eljárást megindító határozat Európai Unió Hivatalos Lapjában történt megjelenését követően a MOL és a Magyar Bányászati Szövetség (továbbiakban Szövetség) nyújtott be észrevételeket a Bizottsághoz. Mindkét érdekelt a Magyar Államhoz hasonlóan érvelt.

A MOL gazdasági előnyének hiányát demonstrálандóan rámutatott, hogy abból a tényből kifolyólag, hogy bányatelkeinek nagy része 1998. január 1-jét megelőzően került termelésbe állításra, arra a J%-os bányajáradék vonatkozik, ami a gyakorlatban 64-75%-os bányajáradékot jelent a versenytársak által fizetett 12%-hoz képest. Továbbá kifejtette, hogy a meghosszabbítási szerződés valamennyi elemét figyelembe véve lényegesen több bányajáradékot fizetett, mint azt a bányatörvény alapján köteles lett volna, így nemhogy gazdasági előnyben nem részesült, de versenytársaihoz képest hátrányt szenvedett.

A Szövetség véleménye szerint az engedélyezési rendszer keretében termelő bányavállalkozóknak is jogos elvárásuk fűződik ahhoz, hogy a már termelésbe állított mezők esetében a bányajáradék mértéke változatlan maradjon. Amennyiben ez a jogos elvárás nem létezne, az az engedélyezési rendszerben termelők negatív diszkriminációjához vezetne a koncessziós rendszer termelőivel szemben, ahol a szerződésben történt rögzítés miatt a bányajáradék mértéke nem változhat. Ezen kívül a szövetség hangsúlyozta, hogy a szerzett jogok és a jogbiztonság elveit az Európai Unió Bíróságainak joggyakorlata is elismeri.

¹² Lásd a határozat 3. táblázatát (11.o.).

VI. Az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatás fennállása

Minden egyes intézkedés Bizottság általi állami támogatási szempontú értékelésének első lépése az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében felsorolt fogalmi elemek teljesülésének vizsgálata. Ezt megelőzően azonban a Bizottság előre bocsátotta, hogy továbbra is azon az állásponton van, hogy az állami támogatást nem a szerződés vagy a törvénymódosítás önmagában, hanem azok együtthatása okozza, illetve az intézkedés megítélése szempontjából irreleváns, hogy az adónak, vagy részesedésnek tekintendő.

- Szelektív jelleg

A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján egy intézkedés szelektivitásának vizsgálatakor azt kell mérlegelni, hogy az alkalmas-e arra, hogy bizonyos vállalkozásokat vagy áruk termelését előnyben részesítse más, az elérni kívánt cél tekintetében hasonló jogi és ténybeli helyzetben lévő vállalkozásokkal, vagy árukkal szemben¹³. Nem minősül azonban állami támogatásnak egy intézkedés, amennyiben az egyes vállalkozások közötti különbségtétel azon rendszer jellegéből vagy általános felépítéséből fakad, amelynek az részét alkotja.

A fentiek alapján ahhoz, hogy egy intézkedés szelektivitását meg lehessen állapítani, meg kell határozni a releváns viszonyítási alapot¹⁴. A Bizottság jelen ügyben – Magyarország és az érintett felek álláspontjával ellentétesen – úgy ítélte meg, hogy a releváns viszonyítási alap az engedélyezési rendszer és az a tény, hogy a MOL nem kezdte meg a termelést bizonyos mezőin, nem vezet a viszonyítási rendszer megváltozásához.

A Bizottság álláspontja szerint az engedélyezési rendszer keretein belül a meghosszabbítási szerződés egyértelműen szelektív jellegű, melynek alapja, hogy a felek szabadon dönthetnek egyrészt a szerződés megkötéséről, másrészt a térítés egyes elemeinek mértékéről. Egy ilyen – mindkét oldalon meglévő – diszkrecionális jogkör a rendszer jellegével nem igazolható. A meghosszabbítási szerződésben szereplő fizetési

¹³ C-88/03. számú ügy, Portugália kontra Bizottság [EBHT 2006, I-7115. o.] 54. pont

¹⁴ T-211/04. és T-215/04. számú egyesített ügyek, Gibraltár kontra Bizottság [EBHT 2008, II-3745. o.] 80. pont.

elemek célja a Bizottság szerint a termelési jog meghosszabbításának ellentételezés, vagyis többletfizetés kell legyen. Jelen esetben azonban a szerződés és az azt követően bekövetkezett törvénymódosítás következtében gyakorlatilag bányajáradék-csökkentés következett be.

Ezen érvek alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a meghosszabbítási szerződés és a bányatörvény módosításának együtthatása a MOL vonatkozásában szelektív jellegű volt, mivel ezek alapján egyedül a MOL tartozott olyan külön rendszer hatálya alá, melyben mentesült a bányajáradék emelés alól.

- Előny

A Bizottság álláspontja alapján az állam bányászati tevékenység engedélyezése során nem folytat gazdasági tevékenységet, a koncessziók és engedélyek kiadása tipikusan hatósági jogkörök gyakorlásával függ össze, mely tevékenységet magánfél eredetileg nem gyakorolhat, mivel magánfél eredetileg nem lehet ásványvagyon tulajdonosa. A Bizottság megállapította, hogy még ha el is fogadná, hogy Magyarország a szerződés megkötésekor kereskedelmi célokat követett, nem lett kellőképpen alátámasztva a megállapított bányajáradék mértéke és a bányászati engedély értéke közötti kapcsolat. Ugyanis, ha Magyarország ténylegesen piaci szereplőként járt volna el, mérlegelnie kellett volna, hogy a kérdéses 12 mezőbányászati jogára történő koncesszió kiírása nem vezetett-e volna kedvezőbb ajánlathoz, illetve figyelembe kellett volna vennie az összes kereskedelmi szempontból releváns tényezőt és kockázatot. Erre utaló bizonyítékok azonban nem kerültek betérjesztésre.

A Bizottság nem fogadta el Magyarország azon álláspontját sem, hogy a MOL azért nem részesült előnyben, mert ténylegesen nem volt olyan bányavállalkozó, amely a MOL-nál magasabb bányajáradékot fizetett volna. Az elutasítás oka részben az a tény volt, hogy a Brent-felár felszámítása miatt bizonyos bányavállalkozók a MOL-nál magasabb bányajáradékot fizettek, illetve fognak a jövőben fizetni, részben pedig az, hogy a Bizottság nem tudta kizárni, hogy a jövőben piacra lépő versenytársak nem esnek majd a magasabb bányajáradék hatálya alá.

Szintén nem tulajdonított jelentőséget a Bizottság Magyarországon azon érvének, hogy a MOL a 2006. és 2007. évben a törvényben megállapítottnál magasabb bányajáradékot fizetett. Ennek legfőbb indoka az volt, hogy a bányatelkek meghosszabbításának ellentételezéseként a törvény írja elő magasabb bányajáradék fizetését, azaz a MOL ebben az

esetben általános elbánásban részesült. A Bizottság a meghosszabbítási szerződés alapján fizetett egyéb térítés elemeket (különös tekintettel az egyszeri térítésre) is a meghosszabbítás ellenértékének tekinti, és nem a később esedékes bányajáradék előzetes kifizetésének, ezért azok alacsonyabb bányajáradék-fizetéssel történő szembeállítását elutasította. Ezt a döntését a Bíróság ítélezési gyakorlatával indokolta, miszerint egy adott vállalkozásnak nyújtott támogatás nem ellensúlyozható az e vállalkozásra kirótt díjjal, amely a támogatásnak minősülő intézkedésrel kapcsolatban nem álló, konkrét és külön díjat jelent.¹⁵

A fentiek alapján a Bizottság megállapította, hogy az intézkedés gazdasági előnyt biztosított a MOL számára, mivel olyan költségek alól mentesítette, melyet egyébként viselnie kellett volna.

- Állami forrás

A bányajáradék olyan bevétel, melyre az állam törvény alapján jogosult, így annak kiesése állami forrás kiesését jelenti, azaz a támogatást állami forrásból nyújtották.

- A verseny torzítása és a kereskedelem érintettsége

A MOL gazdasági tevékenységet végez, tehát vállalkozásnak minősül, amely versenyben áll más vállalkozásokkal, amelyek nem részesültek az előnyből. Ezen kívül a MOL olyan ágazatban tevékenykedik, amelyben a tagállamok között kereskedelem áll fenn, így ez a két feltétel is teljesül.

A fenti érvek alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a MOL az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásban részesült. Ezt követően megvizsgálta a támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségét és megállapította, hogy az intézkedés sem az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdése, sem a 107. cikk (3) bekezdése alapján nem egyeztethető össze a belső piaccal.

¹⁵ T-427/04. és T-17/05. számú egyesített ügyek, Franciaország és France Telecom kontra Bizottság [EBHT 2009, II-4315. o.] 207. pont.

VII. A Bizottság határozata

A Bizottság határozatában megállapította, hogy a Magyar Állam és a MOL között létrejött bányatelek-meghosszabbítási szerződésben rögzített összegű bányajáradék és a Bányatörvény e szerződés megkötését követő módosításának együtthatása az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében a MOL részére nyújtott állami támogatásnak minősül¹⁶. Ez a támogatás – melyet a Magyar Állam az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megsértésével jogellenesen nyújtott – összeegyeztethetetlen a közös piaccal¹⁷, ezért azt a Határozat kézhezvételét követő két hónapon belül meg kell szüntetni¹⁸.

A végrehajtási rendelet¹⁹ 14. cikke kimondja, hogy amennyiben jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatás visszafizettetésére. A visszafizettetés célja, hogy helyreállítsa a piacon a támogatás nyújtása előtt fennálló helyzetet, ezért a visszafizetendő összegnek a támogatás tényleges összegén kívül az előny kedvezményezett rendelkezésére bocsátásától a visszatérítés időpontjáig terjedő időszakra vonatkozó kamatot is tartalmaznia kell²⁰. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy az előny kedvezményezett rendelkezésére bocsátásának időpontja a bányatörvény módosításának hatályba lépése, azaz 2008. január 8. Mint ahogyan azt a Bizottság az előny értékelése során kifejtette, a visszafizetendő támogatás összegébe a meghosszabbítási szerződés alapján teljesített egyéb térítéseket nem lehet beleszámítani. Mindezek alapján a Bizottság megállapította, hogy a MOL a 2008. évre nézve 28 444,7 millió Ft, a 2009. évre pedig 1 942,1 millió Ft visszatérítendő állami támogatásban részesült.²¹ A támogatás vissza-

¹⁶ Lásd a Határozat 1. cikk 1. pontja.

¹⁷ Lásd a Határozat 1. cikk 2. pontja.

¹⁸ Lásd a Határozat 1. cikk 3. pontja.

¹⁹ Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/99/EK tanácsi rendelet (*HL L 83/1., 1999. 03. 27.*)

²⁰ A visszafizettetés módját és az alkalmazandó kamatlábakat az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 794/2004/EK bizottsági rendelet (*HL L 140/1., 2004. 04. 30.*) V. fejezet határozza meg.

²¹ Lásd a Határozat 2. cikk 2. pontja.

fizetésének a Határozat kézhezvételét követő négy hónapon belül meg kell történnie.²²

VIII. A Határozat végrehajtása

A Határozat végrehajtásának, így különösen a visszafizettetésnek haladéktalanul és hatékonyan kell megtörténnie²³. A 278. cikke alapján az Európai Unió Bíróságaihoz benyújtott kereseteknek a megtámadott rendelkezés végrehajtására nézve nincs halasztó hatályuk. A fentieknek megfelelően a Magyar Állam tárgyalásokat kezdett a MOL-lal a támogatás visszafizetéséről, ami 2010 III. negyedévében megtörtént. Ezzel párhuzamosan a MOL keresetet nyújtott be a Törvényszékhez, melyben megtámadta a Határozatot. A keresetet a Törvényszék T-499/10. számmal vette nyilvántartásba.

²² Lásd a Határozat 3. cikk 2. pontja.

²³ Lásd a Határozat 3. cikk 1. pontja.